

ACTIVITEITEN IN DE KIJKER

Fietstocht naar de bron van de Heulebeek

De heemkringen van Heule, Wevelgem, Ledegem, Dadizele, Moorslede en Natuurpunt organiseren in mei een fietstocht met drie startplaatsen: Heule, Moorsele en Dadizele. De aankomst was voorzien aan de bron van de Heulebeek in Zonnebeke en kende een enorm succes. In mooi lenteweer fietsten 950 deelnemers naar de bron van de Heulebeek.

In Heule, een deelgemeente van Kortrijk, is een werkgroep al jaren bezig het landelijk karakter van het dorp te bewaren. De Heulebeek, de beek waarnaar Heule is genoemd, is daar een essentieel onderdeel van.

In 2012 besloten een paar geologen, leden van Natuurpunt en van de heemkringen van Heule, Wevelgem, Ledegem, Dadizele en Moorslede om iets te doen rond de Heulebeek.

Langs het fietsparcours werden 25 houten kijkkasten opgesteld met informatie over de natuur en de geschiedenis van de Heulebeekvallei. De Zonnebeekse heemvrienden plaatsten een van de bekendste heksen uit Beselare ‘Dokke van Heulebeke’ langs het traject.

Toen de heemkundige kring ‘langs d’Heuleboorden’ (Heule) enkele jaren geleden aan een boek werkte over het 900-jarig bestaan van Heule, viel het hen op dat er zo weinig bekend was over de beek. Enkele leden trokken hun laarzen aan en trokken op ontdekkingsstocht.



‘Daar stelden we vast dat het niet duidelijk was welke van de vertakkingen de Heulebeek of een zijbeek was. Bovendien ligt er een groot bedrijf in het bronengebied dat de natuurlijke omgeving vertekent. Ook de Slag van Passendale in 1917 hertekende het landschap. Volgens de geologen in de werkgroep zijn er bij een beek meestal verschillende bronnen en is het beter om te spreken van een bronnenzone in plaats van één bron.’



De bekendste heks uit Beselare: ‘Dokke van Heulebeke’

Voor de fietstocht had men één eindpunt nodig en kwam men tot een praktische oplossing. ‘De ‘officiële’ bron werd gelokaliseerd op een boerderij vlakbij de bronnenzone. Het is de plek waar er zelfs gedurende droge periodes altijd wel wat water uit de grond opwelt.’

Tot aan de Franse Revolutie bepaalde de beek voor een stuk de grens tussen de Kasselrijen Ieper en Kortrijk. ‘Het was van meet af aan de bedoeling dat ieder vanuit zijn eigen discipline tekst en documentatie zou verzamelen die vanaf 1 januari 2013 op een speciaal hiervoor ontworpen website (www.heulebeek.be) zou geplaatst worden’, zegt Xavier Monteyne van de heemkundige kring van Dadizele. ‘Dit opzet werd jammer genoeg niet gehaald. Wel werd er een logo ontworpen. Dat stelt de Heulebeek voor, laverend van het Noordwesten naar het Zuidoosten tussen de kerktorens van de deelnemende gemeenten.’

Een belangrijke bron bij het historisch benaderen van de Heulebeek zijn de kaarten die rond 1880 werden gemaakt. Elke provincie verplichtte de gemeenten kaarten te maken van de niet bevaarbare waterlopen. Aanvankelijk was dat beschrijvend, maar in 1880-81 werd beslist dat er ook kaarten opgemaakt moesten worden. De kaarten voor West-Vlaanderen zijn onlangs door de provincie gerestaureerd en zijn in het provinciaal archief van West-Vlaanderen digitaal raadpleegbaar.

Rob Bartholomees

De dodendraad in Baarle-Hertog



In kader van het project 'Wereldoorlog I in onze grensregio' heeft de heemkundige kring Amalia van Solms in Baarle-Hertog een gedeelte van de dodendraad gereconstrueerd.

De dodendraad was de elektrische versperring die tijdens de Eerste Wereldoorlog de grens tussen België en Nederland vormde. Het door Duitsland bezette België werd daardoor hermetische afgesloten van het neutrale Nederland. Deze versperring heeft een groot aantal slachtoffer geëist: veel vluchtelingen die toch de grens probeerden over te steken werden geëlectrocuteerd of neergeschoten. Dit verklaart de benaming 'dodendraad'. Deze donkere geschiedenis wordt ook verteld in het recent verschenen boek 'Hoogspanning aan de Belgisch-Nederlandse grens'.

Langs deze voormalige grens tussen bezet en vrij gebied werd er in en rond Baarle een recreatieve fietsroute en twee wandelingen uitgestippeld. De fietsroute, die 38km lang is, kreeg de toepasselijke naam 'de Dodendraadroute'. De twee wandeltrajecten lopen in Zondereigen en in het centrum van Baarle. Al wandelend en fietsend passeert men de meest markante plaatsen uit de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog. Verschillende informatieborden en reconstructies langs het parcours doen het verleden herleven.

Sinds het begin van deze zomer zijn deze fiets- en wandelroutes weer enkele bijzondere locaties rijker. Want er werden twee schildwachthuisjes (een Duits en een Nederlands) en een volledig schakelhuis gereconstrueerd en langs het parcours opgesteld. Opmerkelijk, want het is de eerste keer dat er een

complete reconstructie van een Duits schakelhuis met wachtlokaal werd nagebouwd.

Nog opmerkelijker is dat er voor deze reconstructies een beroep werd gedaan op de laatstejaarsleerlingen van de afdeling Hout van het Vrij Instituut voor Technisch Onderwijs (VITO) in Hoogstraten. Doorheen het hele schooljaar werd er getimmerd en gemonteerd, zodat men op de opendeurdag van de school trots het eindresultaat aan het publiek kon voorstellen. Sinds juni staan het schakelhuis en de wachthuisjes nu ook op zijn definitieve plek langs het parcours. Deze samenwerking tussen de heemkundige kring, de school en de leerlingen zorgde voor een resultaat dat absoluut gezien mag zijn.

Meer informatie over de reconstructie van de dodendraad, de schildwachthuisjes en het schakelhuis vind je op www.amaliavansolms.org of www.dodendraad.org. Ook het boek kan besteld worden via de site. Meer informatie over de dodendraad vind je in het volgende nummer van Tijdschrift (www.tijd-schrift.be).

Pieterjan Buggenhout

